

Feiten en cijfers over de Wajong

In 2010 is de nieuwe Wajong ingevoerd. De nadruk in deze wet ligt op de bevordering van arbeidsparticipatie. De instroom in de Wajong is sinds 2010 afgenomen terwijl deze vanaf de jaren negentig maar vooral tussen 2002 tot 2010 fors toenam.

In 2011 stroomden 16.300 mensen de Wajong in (zie tabel 1), waarvan 1.800 in de oude Wajong (o.a. vanwege herleving van een oud recht) en 14.500 in de nieuwe Wajong (nWajong)¹. In 2012 stroomden ruim 15.000 mensen de Wajong in. Bij iets meer dan 5.000 Wajongers werd de uitkering beëindigd. De meest voorkomende redenen voor beëindiging zijn pensionering, overlijden en detentie. Uitstroom wegens werk vindt pas plaats als een Wajonger gedurende langere tijd in staat is geweest voldoende te verdienen én geen ondersteuning zoals een jobcoach of loondispensatie meer nodig heeft. Jaarlijks stroomt slechts 0,2% van de Wajongpopulatie uit naar werk.

Tabel 1 Volumeontwikkelingen Wajong

	2008	2009	2010	2011	2012
	x 1.000	x 1.000	x 1.000	x 1.000	x 1.000
Totale Wajong					
Instroom	16,1	17,6	17,8	16,3	15,3
Uitstroom	4,3	4,3	4,6	5,2	5,1
Lopende uitkeringen	178,6	192,0	205,1	216,2	226,5

Bron: UWV Kennisverslag 2013-I

Regelingen

Sinds de invoering van de nWajong in 2010 komen jonggehandicapten in de werk-, studie- of uitkeringsregeling terecht:

- Jonggehandicapten voor wie een betaalde baan nooit tot de mogelijkheden zal behoren vallen onder de *uitkeringsregeling* van de nieuwe Wajong. Voor hen staat inkomensbescherming voorop.
- Jonggehandicapten die studeren of nog op school zitten en studiefinanciering krijgen, vallen onder de *studieregeling*.
- Jonggehandicapten met perspectief op het verrichten van werk, of waarvan het perspectief op arbeid niet uitgesloten kan worden, komen in de *werkregeling*. Bij hen staat het recht op arbeidsondersteuning centraal: hulp bij het vinden en behouden van werk.

Van de mensen die in 2011 recht kregen op nWajong, kwam de grootste groep (51%) in de werkregeling terecht (zie tabel 2). De arbeidsdeskundige schat de arbeidsmogelijkheden in. Hieruit blijkt dat ongeveer de helft van de Wajongers in de werkregeling kan werken bij een reguliere werkgever. Verder kwam in 2011 41% in de studieregeling en 8% in de uitkeringsregeling terecht. Wajongers kunnen na verloop van tijd als hun mogelijkheden veranderen overstappen naar een andere regeling. Zo verlaat een scholier of student die klaar is met school de studieregeling en komt vervolgens in de werkregeling of uitkeringsregeling terecht. Het is op dit moment nog te vroeg om een goed beeld te schetsen van hoeveel mensen uiteindelijk in welke regeling terecht komen.

¹ Op 1 januari 2010 werd de nieuwe Wajong van kracht (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten). Iedereen die sinds 2010 Wajong aanvraagt, valt onder deze nieuwe Wajong. De groep van voor die tijd wordt aangeduid met oude Wajong. Wel zijn nog herlevingen van oude rechten mogelijk.

Voor gemeenten is de groep die in de werk- en studieregeling komt van belang. Een groot deel van de jongeren in deze regelingen heeft nu of in de toekomst arbeidsmogelijkheden en zal in de toekomst mogelijk bij gemeenten aankloppen voor begeleiding en eventueel een uitkering. Dit hangt samen met de uitwerking en invulling van het Sociaal Akkoord.

Tabel 2 Verdeling over de regelingen bij aanvang van de nWajong

	Aandeel instroom 2011
Uitkeringsregeling	8%
Werkregeling	51%
- begeleiding mogelijk naar beschermt werk	4%
- begeleiding mogelijk naar regulier werk	25%
- volgt een studie/opleiding ²	3%
- tijdelijk geen mogelijkheden	19%
Studieregeling	41%
Totaal nieuwe uitkeringen Wajong	100%

Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2012

Kenmerken

De meeste jonggehandicapten stromen de Wajong in op hun 18^e of 19^e jaar. De groep die de werkregeling instroomt, is veelal wat ouder.

- In totaal heeft ruim twee derde van de Wajongers een ontwikkelingsstoornis, zoals een verstandelijke beperking of een stoornis in het autisme spectrum.
- Wajongers in de studieregeling hebben vaker een ontwikkelingsstoornis dan Wajongers in de twee andere regelingen.
- Ook zijn er veel Wajongers met een psychiatrisch ziektebeeld, zoals een persoonlijkheidsstoornis of schizofrenie, deze jongeren zitten vooral in de werkregeling.
- Er zijn relatief weinig Wajongers met alleen een lichamelijke aandoening (somatische ziektebeelden).

De verdeling in tabel 3 gaat over Wajongers met een ontwikkelingsstoornis. Bij bijna de helft van de Wajongers is sprake van meerdere ziektebeelden.

Schoolachtergrond³

- Meer dan de helft van de Wajongers die instromen in de werk- of studieregeling heeft op een school voor voorgezet speciaal onderwijs of praktijkonderwijs gezeten. Ongeveer 35% van deze groep is daarna doorgestroomd naar een vmbo- of een mbo/roc opleiding.
- Van de groep die regulier onderwijs volgt, maakt een relatief groot deel de opleiding niet af. Dit speelt vooral bij Wajongers die begonnen zijn met een havo/vwo of hbo/wo opleiding. Bijna de helft heeft deze opleiding niet afgemaakt. Een derde van de Wajongers heeft hun vmbo- of roc/mbo-opleiding niet afgerond. De redenen voor het niet afronden van de scholing zijn niet bekend.

² Het gaat hier om een cursus of studie zonder recht op studiefinanciering. Bij een studie met studiefinanciering komt de nWajonger in de studieregeling.

³ Deze gegevens zijn gebaseerd op een enquête onder mensen die in 2010 in de werk- en studieregeling van de nWajong instroomden. Zie: Snel, N. & Van Wensveen, D, TNS NIPO (2011). *Het eerste jaar nieuwe Wajong. Kwantitatief onderzoek onder Wajongers ten behoeve van de monitor nieuwe Wajong*. Amsterdam.

Tabel 3 Kenmerken Wajongers bij instroom in de nWajong in 2011, naar regeling

	Uitkerings- regeling	Werkregeling	Studieregeling	Totaal
Geslacht				
Man	57%	56%	57%	57%
Vrouw	43%	44%	43%	43%
Leeftijdsklasse				
18 en 19 jaar	67%	46%	90%	66%
20 t/m 24 jaar	12%	33%	8%	21%
25 t/m 34 jaar	9%	16%	1%	10%
35 jaar en ouder	12%	5%	0%	3%
Diagnosegroep				
Ontwikkelingsstoornissen				
-diep/ernstig/matige verstandelijke beperking	35%	2%	12%	8%
-licht/zeer lichte verstandelijke beperking	11%	26%	37%	29%
-verstandelijke beperking, ernst onbekend	1%	1%	1%	1%
-autisme spectrum stoornis	8%	14%	20%	16%
-aandachtstekortstoornis (o.a. ADHD)	2%	10%	5%	7%
-overige ontwikkelingsstoornissen	3%	6%	4%	5%
Psychiatrische ziektebeelden				
-persoonlijkheidsstoornis	6%	9%	1%	6%
-stemmingsstoornis	4%	5%	2%	4%
-schizofrenie en overige psychosen	10%	5%	1%	3%
-overige psychische ziektebeelden	6%	10%	2%	7%
Somatische ziektebeelden				
	15%	12%	16%	14%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV

Instroom per gemeente

Gemeenten kunnen gebruik maken van de *Atlas sociale verzekeringen* (zie ook *Meer weten*) om een beeld te krijgen van het aantal personen dat jaarlijks de Wajong instroomt per gemeente.

Enkele voorbeelden:

- In de gemeente Alkmaar met bijna 64.000 inwoners van 15 tot 65 jaar eind 2012, stroomden in 2012 118 personen de Wajong in. Uitgaande van de landelijke verdeling naar regeling kwamen er dan 10 in de uitkeringsregeling, 60 in de werkregeling en 48 in de studieregeling terecht (zie tabel 4⁴).
- In de gemeente Zevenaar met bijna 21.000 inwoners van 15 tot 65 jaar, kregen 32 jongeren in 2012 voor het eerst Wajong. Op basis van de landelijke verdeling kwamen in deze gemeente 3 Wajongers in de uitkeringsregeling, 16 in de werkregeling en 13 in de studieregeling.
- In Leidschendam-Voorburg, met ruim 45.000 inwoners van 15 tot 65 jaar, stroomden 54 Wajongers in (4 in de uitkeringsregeling, 28 in de werkregeling en 22 in de studieregeling).

Zoals al eerder is aangegeven, kunnen Wajongers na verloop van tijd nog overstappen naar een andere regeling bijvoorbeeld door verandering van hun mogelijkheden en/of het afronden van hun studie.

Tabel 4 Instroom Wajong in drie gemeenten

	Alkmaar	Zevenaar	Leidschendam-Voorburg	%
Instroom Wajong 2012	118	32	54	100%
-Uitkeringsregeling	10	3	4	8%
-Werkregeling	60	16	28	51%
-Studieregeling	48	13	22	41%

Bron: UWV

Ondersteuning bij werk

Eind 2011 werkten bijna 54.000 Wajongers, dat is ongeveer een kwart van de Wajongers (tabel 5). Iets meer dan de helft daarvan werkte bij een reguliere werkgever en iets minder dan de helft in of via de Sociale Werkvoorziening (SW). Wajongers die nog niet zo lang een uitkering hebben, gaan vooral bij reguliere werkgevers aan de slag. Om te kunnen werken bij reguliere werkgevers is het nodig dat de juiste inspanningen en investeringen gepleegd worden. Tabel 5 laat zien met welke ondersteuningsvormen Wajongers werken bij een reguliere werkgever.

⁴ De genoemde aantallen zijn indicaties omdat de procentuele verdeling naar uitkering-, werk-, of studieregeling is gebaseerd op de totale Wajongpopulatie eind 2011. De werkelijke verdeling kan per gemeente verschillen.

Tabel 5 Aantal werkende Wajongers en soort ondersteuning, december 2011

	Aantal	%
Aantal werkenden in of via Sociale Werkvoorziening	25.379	12%
Aantal werkenden bij een reguliere werkgever	28.597	13%
Totaal aantal werkende Wajongers	53.976	25%
Aantal werkenden bij een reguliere werkgever met/na ondersteuning in de vorm van⁵:		
-jobcoach	9.937	35%
-loonkostensubsidie ⁶	4.468	16%
-loondispensatie	10.984	38%
-overige voorzieningen	1.663	6%
Werkt met/na inzet re-integratietraject	7.420	26%
Werkt met ten minste één van de genoemde vormen van ondersteuning	17.376	61%
Totaal aantal werkenden bij een reguliere werkgever	28.597	

Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2012

Ruim 60% van de Wajongers die eind 2011 bij een reguliere werkgever werkzaam was, deed dat met recente ondersteuning in de vorm van begeleiding door een jobcoach, compensatie voor het productiviteitsverlies (via loondispensatie of loonkostensubsidie), een re-integratietraject of een ander soort voorziening. Veel Wajongers maken gebruik van meer dan één vorm van ondersteuning. Vooral de combinatie *jobcoach en loondispensatie* komt veel voor. Daarnaast krijgen Wajongers vaak nog hulp van hun leidinggevende en hun collega's en zijn er aanpassingen in het werk zelf nodig, zoals een lager werktempo, minder uren werken of een aangepast takenpakket. Van alle Wajongers die aan de slag gaan is de helft een jaar later niet meer aan het werk. Dit betekent dat veel jongeren met een beperking *opnieuw naar werk begeleid* moeten worden.

Tabel 6 Inkomsten uit werk per maand ten opzichte van het WML, december 2011

	% Wajongers werkend bij reguliere werkgever
≤ 20% WML	15%
21% tot 50% WML	27%
50% tot 75% WML	19%
75% tot 100% WML	11%
≥ 100%	28%
Totaal	100%

Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2012

⁵ Omdat een deel van de Wajongers gebruik maakt van meer dan één vorm van ondersteuning, tellen de percentages van de afzonderlijke ondersteuningsvormen niet op tot 100%. Het gaat in deze tabel om ingezette ondersteuning en trajecten in de afgelopen twee jaar. Voor loondispensatie geldt dat er is gekeken of er de afgelopen vijf jaar een beschikking is afgegeven.

⁶ Per 1 januari 2012 is de loonkostensubsidie afgeschaft.

Veel werkende Wajongers hebben nog *een aanvullende uitkering* nodig, omdat ze niet genoeg kunnen verdienen. Wajongers die meer dan 75% van het wettelijk minimumloon (WML) verdienen, krijgen in principe geen aanvullende uitkering⁷. Van de werkende Wajongers die eind 2011 bij een reguliere werkgever werkten, verdiende 72% minder dan het maandelijkse WML (zie tabel 6). Het niet verdienen van het WML kan twee redenen hebben. De eerste is dat de Wajonger met loondispensatie werkt. De tweede is dat een Wajonger wel per uur het WML verdient, maar dat hij/zij een beperkt aantal uren werkt waardoor per maand het WML niet verdiend wordt. Beide redenen komen ongeveer even vaak voor.

Meer weten

UWV zal in het najaar 2013 actuele gegevens over het aantal Wajongers en hun kenmerken publiceren.

Voor alle informatie over de Wajong en de arbeidsparticipatie van Wajongers waar UWV over beschikt, zie *UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2012*:

http://www.uwv.nl/OverUWV/publicaties/Kennis_onderzoeken/Onderzoeksrapporten/UWV_Monitor_Arbeidsparticipatie_2012.aspx

Informatie over de schoolachtergrond en woonsituatie van nWajongers waar UWV over beschikt, is te vinden in

Het eerste jaar nieuwe Wajong. Kwantitatief onderzoek onder Wajongers ten behoeve van de nieuwe Wajong:

http://www.uwv.nl/OverUWV/publicaties/Kennis_onderzoeken/Monitoren/Eindrapport_Het_eerste_jaar_nieuwe_Wajong.aspx

Voor meer specifieke informatie over de Wajong per gemeente waar UWV over beschikt, zie de *Atlas sociale verzekeringen*. Hierin zijn per provincie en per gemeente de kerncijfers voor onder andere de Wajong weergegeven:

http://www.uwv.nl/OverUWV/publicaties/Kennis_onderzoeken/Statische_informatie/Atlas_SV_2012.aspx

Wilt u meer informatie over kennis- en onderzoeksproducten van UWV, neem dan contact op via het email-adres kennis@uwv.nl.

Voor vragen over diensten die UWV aanbiedt aan gemeenten, kunt u het volgende email-adres gebruiken: samenwerkinggemeenten@uwv.nl.

Bij vragen van en voor individuele werkgevers en/of werknemers, kijk op www.uwv.nl, <https://www.werk.nl/wajong/home/>

⁷ Er zijn wel Wajongers die meer dan 75% van het WML verdienen én een aanvullende uitkering krijgen. Wajongers die met loondispensatie werken kunnen namelijk via de Bermanregeling een extra aanvulling op hun uitkering krijgen, waardoor loon en uitkering samen maximaal 120% van het WML bedragen.